

HEMBYSE ARCHEOLOGIE

TEMSE, Frank Van Dyckelaan 15

ONDERZOEKSRAPPORT HEMBYSE ARCHEOLOGIE

N°. 15

ONDERDEEL PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

VOORONDERZOEK ZONDER INGREEP IN DE

BODEM

Bureaustudie

De Smaele Bart & Pieters Hadewijch

2017

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	3
1.1	Administratieve fiche	3
1.2	Omkadering van het onderzoek	5
2	GEMOTIVEERD ADVIES	6
2.1	Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek.....	6
2.2	Impactbepaling van de geplande werken	6
2.3	De waardering van de site	7
2.4	Bepaling van de maatregelen	7
3	PROGRAMMA VAN MAATREGELEN.....	8
3.1	Vraagstelling en onderzoeksdoelen	8
3.2	Onderzoeksstrategie en -methode.....	8
3.3	Onderzoekstechnieken	9
3.4	Afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk.....	9
3.5	Randvoorwaarden.	9
4	BESLUIT	10
5	LIJST VAN GEBRUIKTE GRONDPLANNEN.....	11
6	LIJST VAN FIGUREN.....	12

1 INLEIDING

1.1 Administratieve fiche

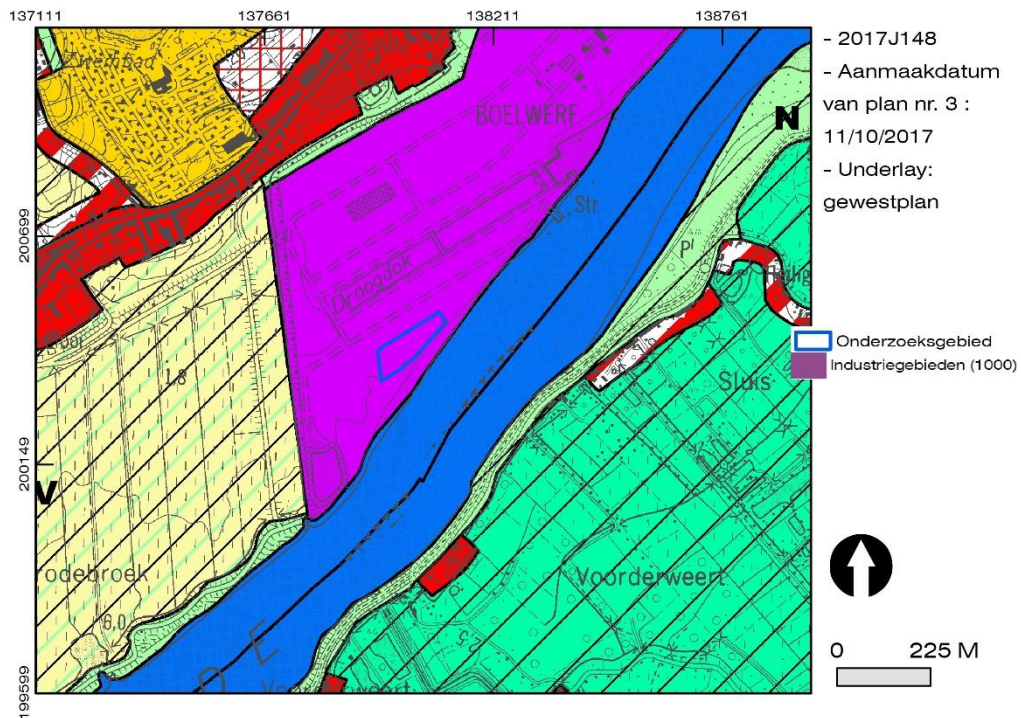
Projectcode Onroerend Erfgoed	2017J148
Projectgebied	Temse, Frank Van Dyckelaan 15
Grootte projectgebied	10.464,5 vierkante meter
Ligging	Oost-Vlaanderen, Temse, Frank Van Dyckelaan 15
Lambert 72-coördinaten (m)	(NO): X: 138080,141 x Y: 200516,543 meter (ZW): X: 137940,97 x Y: 200350,384 meter
Kadaster	Afdeling: 1 Sectie: B Percelen: 1190H23 (deels)
Initiatiefnemer	Cordeel zetel Temse NV Eurolaan 7 9140 Temse
Uitvoerder	Hembyse Archeologie
Interne projectsigle Hembyse Archeologie	TEM-FRA
Type onderzoek	Archeologienota
Verantwoordelijke uitgever van het onderzoeksrapport	Hembyse Archeologie
Plaats en jaar van uitgave	Gent, 2017
Wettelijk depot	ISSN 2566-2732
Bibliografische referentie	De Smaele B. & Pieters H., 2017. <i>Archeologienota naar aanleiding van de uitbreiding van een bedrijf te Temse, Frank Van Dyckelaan 15</i> , Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie 15, Gent.
Termijn van het onderzoek	7 werkdagen
Betrokken actoren en specialisten met vermelding van rol/functie	Bart De Smaele/erkend archeoloog Hadewijch Pieters/erkend archeoloog Hembyse bvba/erkend archeoloog
Gecontacteerde regiospecialisten	Lieven Muësen (Erfgoedvereniging Op Stoapel vzw)
Resultaten	Alluvium, ophogingspakketten
Aanbeveling	Geen vervolgonderzoek
Bewaarplaats archief	Hembyse BVBA
Van toepassing zijnde onroerend erfgoeddepot	Onroerend Erfgoeddepot Waasland (ERFPUNT)
Opmerkingen	Nvt.

Niets uit deze uitgave mag worden veeleenvoudigd en/of openbaar gemaakt

*door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook,
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Hembyse Archeologie.*

1.2 Omkadering van het onderzoek

In het najaar van 2017 werd door Cordeel Zetel Temse NV aan Hembyse Archeologie gevraagd een archeologienota op te maken voor de geplande bouw van een schrijnwerkerij aan de Frank Van Dyckelaan 15 te Temse, Oost-Vlaanderen.

5

Figuur 1. Situering van het onderzoeksgebied op het gewestplan, aanmaakschaal 1:1.

De archeologienota bestaat in zijn geheel uit drie onderdelen: een privacyfiche (niet publiek beschikbaar), een verslag van resultaten en een programma van maatregelen.

In onderstaand onderdeel wordt gemotiveerd waarom geen verder onderzoek geadviseerd wordt.

2 GEMOTIVEERD ADVIES

2.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Het uitgevoerde vooronderzoek is een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. Dit vooronderzoek zonder ingreep in de bodem bestaat dus louter in de vorm van een bureauonderzoek.

Dit bureauonderzoek kon volledig worden uitgevoerd:

- het plangebied kon worden afgebakend
- reeds verstoorde zones zijn in kaart gebracht
- de gekende ecologische en aardkundige data zijn geïnventariseerd
- de gekende archeologische en historische waarden en indicatoren van het onderzoeksgebied zijn geïnventariseerd
- er is een inzicht verworven in de geplande werken binnen het projectgebied, waardoor de potentiële impact op het bodemarchief duidelijk is geworden

Het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem heeft, in zijn huidige vorm, de mogelijkheid geboden een historisch en archeologisch overzicht van het projectgebied te schetsen en om de gepaste maatregelen – enkel indien er aanwijzingen zijn voor bewaarde archeologische sites- voor het verdere verloop van het archeologische traject uit te tekenen.

6

2.2 Impactbepaling van de geplande werken

Op basis van de inzichten, verworven in de geplande werken binnen het projectgebied, kan worden gesteld dat de impact van de geplande werken bestaat uit verschillende elementen.

- Egalisering van het projectgebied tot op het maaiveld van de omliggende percelen
- Nieuwbouw van een schrijnwerkerij (5300m²);
- Buitenaanleg (5164,5m²)

Gelet op de mogelijke verstoring van het eventueel aanwezige archeologische erfgoed dienen – enkel indien er aanwijzingen zijn voor bewaarde archeologische sites- maatregelen genomen te worden teneinde deze archeologische sites vast te stellen, te registreren en waarderen, en te behoeden van vernietiging.

Deze maatregelen worden in §3. *Programma van Maatregelen* besproken.

2.3 De waardering van de site

Op basis van de gegevens uit het verslag van resultaten kan worden gesteld dat:

1. het onderzoeksgebied zich vlak naast de Schelde bevindt, op de linkeroever.
2. het onderzoeksgebied voor zover gekend tot in de 17^e eeuw een onontgonnen gebied was dat voortdurend onderhevig was aan overstromingen waardoor bewoning of enig ander gebruik van de site niet mogelijk was. Zelfs na het inpolderen van het gebied zijn de gronden niet bruikbaar gebleken, de inwerking van de Schelde was te direct.
3. op basis van de DOV-boringen kon worden gesteld dat er enkel sprake is van alluviale afzettingen en dat er binnen het projectgebied geen aanwijzingen zijn voor bruikbare oeverzones, noch voor stroomruggen.
4. op basis van het historisch onderzoek, in combinatie met de DOV-boringen en het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II kon worden aangetoond dat er sprake is van een ophoging van ongeveer 6 meter ten gevolge van het opspuiten van baggerspecie en het uitgraven van het droogdok in de tweede helft van de 20e eeuw.
5. op basis van het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II en de luchtfoto's kon tevens een tweede ophoging worden vastgesteld. Deze dateert uit 2014 en bedraagt 3,5 à 4 meter.

7

Op basis van deze data kan worden gesteld dat de kans op de aanwezigheid van goed bewaarde archeologische sporen en structuren zeer laag is. De site moet dus beschouwd worden als historisch waardevol, maar archeologisch niet waardevol.

2.4 Bepaling van de maatregelen

Gezien het feit dat het verslag van resultaten aangetoond heeft dat de kans op het aantreffen van goed bewaarde archeologische sporen zeer laag is, worden verdere maatregelen niet noodzakelijk geacht.

3 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

3.1 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Het doel van de bureaustudie was een inzicht te verkrijgen in het archeologisch potentieel van het projectgebied, alsmede de impact van de geplande werken op het archeologische erfgoed in te schatten. Aldus kan een advies gevormd worden voor de vervolgstategie op de projectlocatie.

Aan de hand van de ingezamelde data kan gesteld worden dat de verwachting met betrekking tot alle periodes zeer laag is. Bijgevolg worden verdere maatregelen niet noodzakelijk geacht en dienen geen verdere onderzoeksvragen te worden gesteld.

3.2 Onderzoeksstrategie en -methode

De onderzoeksstrategie wordt bepaald als een traject van verschillende onderzoeksmethodes, waarbij dient te worden afgewogen of deze individuele methodes mogelijk, nuttig, schadelijk en/of noodzakelijk zijn. Onderstaande tabel geeft de mogelijke onderzoeksmethodes weer.

Soort onderzoek	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Evaluatie
Bureauonderzoek	JA	JA	NEE	JA	Is reeds uitgevoerd.
Archiefonderzoek	JA	NEE	NEE	NEE	Niet noodzakelijk, er is voldoende data beschikbaar. Kan bijkomende informatie opleveren met betrekking tot de geschiedenis van de Boelwerf, maar biedt geen informatie met betrekking tot oudere sporen.
Geofysisch onderzoek	NEE	NEE	NEE	NEE	Grondradar of weerstandsmeting heeft geen zin wanneer dikke ophogingspakketten aanwezig zijn. Hoge kostprijs.
Veldkartering	NEE	NEE	NEE	NEE	De site is opgehoogd.
Landschappelijke boringen	NEE	NEE	NEE	NEE	De site is dermate opgehoogd dat manuele boringen niet mogelijk zijn. Eventueel zijn CPT's mogelijk, maar de gegevens hiervan moeten steeds gecontroleerd worden met bijkomende gegevens uit bijvoorbeeld landschappelijke boringen.
Verkennde en waarnemende archeologische boringen	NEE	NEE	NEE	NEE	Er zijn geen concrete aanwijzingen voor de aanwezigheid van steentijdartefactsites binnen het projectgebied. Tevens weinig effectief voor het opsporen van

Soort onderzoek	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Evaluatie
					grondsporen. De site is tevens te sterk opgehoogd om manuele boringen uit te voeren. Kernboringen dienen dus mechanisch te worden uitgevoerd, dit brengt een zeer zware economische last mee.
Proefsleuven/ proefputten	NEE	NEE	NEE	NEE	Zeer lage kans op het aantreffen van goed bewaarde archeologische sporen. Extreem hoge logistieke kosten voor het afgraven van ophogingspakketten en het plaatsen van keerwanden, alvorens veilig werken mogelijk is.
Andere	NEE	NEE	NEE	NEE	Nvt.

Op basis van deze evaluatie en de reeds uitgevoerde onderzoeken, kan gesteld worden dat geen verder onderzoek op de site noodzakelijk is.

3.3 Onderzoekstechnieken

Niet van toepassing.

9

3.4 Afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk

Alle afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk, de geldende wettelijke basis voor het uitvoeren van archeologisch onderzoek in Vlaanderen, moeten worden gemeld en gemotiveerd.

In het Programma van Maatregelen voor dit onderzoeksgebied worden geen afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk voorzien.

3.5 Randvoorwaarden.

Niet van toepassing.

4 BESLUIT

Het projectgebied bevindt zich op de linkeroever van de Schelde, binnen een alluviale vlakte die tot in de tweede helft van de 20^e eeuw geprangd zat tussen de Schelde en een oude Scheldedijk. Bijgevolg was het projectgebied voortdurend onderhevig aan de wisselwerking van het water van de getijdegevoelige rivier. Aangezien geen aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van verhoogde oeverzones of stroomruggen kan gesteld worden dat het gebied niet alleen te nat was voor bewoning maar ook voor enige andere vorm van activiteit. Het projectgebied bevond zich, vermoedelijk al sinds de indijkingen van de 13^e eeuw, aan de waterzijde van de dijk. De gronden in de Eschpolder aan de landzijde van de dijk werden gebruikt als grasland en deze werden meermaals per jaar onder water gezet om vruchtbaar alluviaal slib aan de bodem toe te voegen. De Eschpolder en het onderzoeksgebied dienden dus eerst opgehoogd te worden teneinde deze bouwrijp te maken.

Tijdens baggerwerkzaamheden in de tweede helft van de 20^e eeuw werd het oostelijke deel van de Eschpolder opgehoogd met een dik pakket baggerspecie. Naar aanleiding van de aanleg van het droogdok in 1973 werd ook het westelijke deel van de Eschpolder, en dus ook het projectgebied opgehoogd met een dik pakket baggerspecie/uitgegraven grond. Sindsdien heeft het terrein braak gelegen. In 2014 volgde, naar aanleiding van werkzaamheden op de omliggende percelen, nog een tweede ophoging aangezien het terrein gebruikt werd als grondstock.

Bijgevolg zijn er geen concrete aanwijzingen voor de aanwezigheid van bewaarde archeologische horizonten binnen het projectgebied. Eventueel aanwezige archeologische horizonten en sporen worden bovendien niet bedreigd door de geplande werkzaamheden, aangezien de geplande verstoringsdiepte niet dieper reikt dan de ophoging uit de tweede helft van de 20^e eeuw. Daarenboven is een dermate dik ophogingspakket op de site aanwezig, waardoor het logistiek zelfs niet mogelijk zou zijn om archeologisch onderzoek uit te voeren.

Aldus kan gesteld worden dat de bureaustudie een duidelijk antwoord kan bieden op de vraag of zich al dan niet een archeologische site binnen het projectgebied bevindt. Verder onderzoek op de site is dan ook niet noodzakelijk. Het bepalen van een vervolgstrategie is hierdoor evenmin noodzakelijk.

5 LIJST VAN GEBRUIKTE GRONDPLANNEN

PLAN NR	Onderwerp	Analoog/digitaal aangemaakt
NR 03	Situering van het projectgebied op het gewestplan	digitaal

6 LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1. Situering van het onderzoeksgebied op het gewestplan, aanmaakschaal 1:1	5
--	---

Hembyse Archeologie is een handelsnaam van Hembyse bvba.

Maatschappelijke zetel: Kastanjestraat 26, 9000 Gent

BTW: BE 0677.720.687

IBAN: BE25890214307282

BIC: VDSP BE 91

Tel. 0032 472 89 97 66

E-mail: bart@hembyse.net

Website: www.hembyse.net

HEMBYSE

